

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3939

Vragen van lid **Beckerman** (SP) aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over *geschonden mensenrechten in Groningen* (ingezonden 26 juli 2019).

Antwoord van Minister **Wiebes** (Economische Zaken en Klimaat), mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 11 september 2019) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3719

Vraag 1 en 2

Bent u op de hoogte van de zeer krachtige aanbevelingen van het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties (VN)?¹ Wat is hierop uw reactie? Vindt u het niet gênant dat dit de tweede keer is dat de Nederlandse regering door de VN op de vingers wordt getikt? Vindt u dat drie keer scheepsrecht is of zet u alles op alles dat het bij de twee keer te laten?

Antwoord 1 en 2

Het comité waar u naar verwijst houdt toezicht op de naleving van het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR). Het kabinet zal binnen de gestelde reactietermijn reageren op de aanbevelingen van dit VN-comité. In deze reactie zullen de getroffen maatregelen uiteen worden gezet.

Het klopt dat een ander VN-comité, namelijk het comité dat toezicht houdt op het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, eerder (6 juli 2017) ook aanbevelingen heeft gedaan over de situatie in Groningen. Het kabinet heeft de tot dan toe getroffen maatregelen, die de Kamer bekend zijn, aan het Comité toegelicht. De VN heeft in haar reactie van 1 april 2019 laten weten dat er met betrekking tot de situatie in Groningen voldoende voortgang is geboekt.

Vraag 3, 4 en 6

Wat is uw reactie op paragraaf 34, 35 en 63 van het rapport inzake Groningen?

Welke maatregelen gaat u nemen om de fysieke veiligheid en het geestelijk welzijn van mensen in Groningen te verzekeren? Welke maatregelen gaat u

¹ https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/NLD/INT_CCPR_COC_NLD_35596_E.pdf

nemen om de beveiliging en veiligheid van hun huizen te garanderen? Wat vindt u ervan dat zelfs de VN geen genoeg neemt met uw acties die hier betrekking op hebben?

Welke maatregelen gaat u treffen om toekomstige schades in relatie tot de gaswinning te voorkomen?

Antwoord 3, 4 en 6

Zoals in antwoord op vraag 1 en 2 aangegeven heeft het VN-comité dat toezicht houdt op het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten laten weten dat er met betrekking tot de situatie in Groningen voldoende voortgang is geboekt. Er zijn sinds 2017 verschillende maatregelen getroffen om de situatie in Groningen te verbeteren, een aantal van deze maatregelen staat in de onderstaande tabel.

Het kabinet zet zich onverminderd in om de gaswinning uit het Groningenveld zo snel als mogelijk naar nul te brengen, de schade te vergoeden en de huizen te versterken. De afbouw van de gaswinning loopt voor op het schema dat destijds is voorzien en er worden op dit moment aanvullende maatregelen onderzocht om de winning nog sneller dan eerder geschetst af te bouwen. Hier wordt nader op ingegaan in het vaststellingsbesluit 2019/2020 dat ik deze week naar uw Kamer zal sturen. Door het wegnemen van de oorzaak van het aardbevingsrisico kunnen de veiligheid en de veiligheidsbeleving in Groningen structureel worden verbeterd. Naast het zo snel mogelijk afbouwen van de gaswinning, is ook de afhandeling van de schade en het versterken van de gebouwen topprioriteit van het kabinet. Daarnaast verwijs ik naar de beantwoording van de vragen van lid Beckerman (SP) aan mij over de gezondheidssituatie van veel Groningers in het aardbevingsgebied.

Vraag 5

Welke maatregelen gaat u treffen om een correcte en passende schadevergoeding voor gedupeerden te regelen?

Antwoord 5

De afhandeling van schade is door de overheid overgenomen van NAM en belegd bij de onafhankelijke en deskundige Tijdelijke Commissie Mijnschade Groningen (TCMG). De TCMG handelt aanvragen om vergoeding van schade af op grond van de regels die daarvoor gelden in het civiele aansprakelijkheidsrecht. Tegen besluiten van de TCMG staat beroep open bij de rechter. Op deze wijze wordt geborgd dat gedupeerden een correcte en passende schadevergoeding ontvangen. De huidige maatregelen vormen tijdelijke oplossingen. Voor het definitief op afstand plaatsen van NAM bij schadeafhandeling is een specifieke wettelijke basis noodzakelijk. Het wetsvoorstel voor de Tijdelijke Wet Groningen dat onlangs is ingediend bij uw Kamer voorziet in deze specifieke wettelijke basis voor de publiekrechtelijke afhandeling van schade.

Vraag 7

Welke maatregelen gaat u treffen om betrokken Groningers zinvol mee te laten doen bij het ontwerpen en uitvoeren van het afbouwplan?

Antwoord 7

Komend gasjaar wordt voor het eerst een besluit genomen over de gaswinning uit het Groningenveld onder de nieuwe systematiek van de Gas- en Mijnbouwwet. Volgens deze systematiek stel ik eerst een ontwerpbesluit op waarop iedereen een zienswijze kan indienen.

Voor het gasjaar 2019–2020 heb ik het ontwerpbesluit in juni ter inzage gelegd. Iedereen heeft gedurende zes weken zienswijzen kunnen indienen op het ontwerpbesluit. Deze zienswijzen betrek ik bij het opstellen van het definitieve besluit. Daarnaast heb ik verschillende informatieavonden gehouden in Groningen en Drenthe om bewoners te informeren over het besluit en hen de mogelijkheid te bieden hun zienswijze kenbaar te maken. Dit jaar is voor het eerst de nieuwe wettelijke systematiek gevolgd. Ik zal het proces evalueren en daarbij samen met de provincie Groningen en de gemeenten bekijken op welke manieren ik de bewoners in Groningen nog beter kan betrekken bij de totstandkoming van het vaststellingsbesluit.

Vraag 8

Kunt u de genoemde maatregelen in vraag 3 t/m 7 in een tijdschema zetten, zodat eindelijk transparant en duidelijk wordt waar Groninger gedupeerden aan toe zijn?

Antwoord 8

Een groot aantal maatregelen zijn al genomen, waaronder het besluit om schade en versterking naar het publiekrechtelijke domein te trekken en de gaswinning zo snel mogelijk volledig te beëindigen. Gezien de omvang en de complexiteit van deze operatie kan er geen exact tijdschema gegeven worden. Hieronder treft u enkele belangrijke momenten.

Datum	Maatregel
31 januari 2018	Overeenstemming over nieuw schadeprotocol
19 maart 2018	Opening loket Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG)
29 maart 2018	Besluit gaswinning Groningenveld zo snel mogelijk volledig te beëindigen
29 juni 2018	Advies Mijnraad
5 oktober 2018	Startschot Nationaal Programma Groningen
13 november 2018	Nieuwe aanpak versterkingsoperatie
17 mei 2019	Publieke aansturing versterkingsoperatie
28 juni 2019	Aanbieding Tijdelijk Wet Groningen aan Tweede Kamer
13 juni 2019	Start van de stuwmeerregeling schade

Vraag 9

Zou u, naast het juridisch definiëren van de termen correct en passend, bereid zijn – ook gezien de laatste aanbeveling van het Comité – om bewoners (c.q. vertegenwoordigers van de bewoners in deze, de Groninger Bodem Beweging) mede de definities te laten bepalen?

Antwoord 9

Betrokkenheid van de vertegenwoordigers is belangrijk. Deze vertegenwoordigen immers organisaties die direct te maken hebben met de gevolgen van de aardbevingen. De regio, de Minister van BZK en ik zijn in overleg met deze organisatie om te kijken welke rol ze krijgen in de besluitvorming, waaronder het Bestuurlijk Overleg Groningen. Ik verwacht in het najaar nadere afspraken te maken over de betrokkenheid van hen.

Vraag 10, 11 en 12

Gaat u het met het kabinet het oplossen van problemen met betrekking tot de gaswinning in Groningen als topprioriteit benaderen, zoals de VN voorstelt?

Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe en binnen welke periode?

Doet u dit binnen twee jaar zoals het Comité u vraagt?

Welke aanbevelingen van 2017 van de VN heeft u wel opgevolgd? Welke niet? Kunt u uw antwoord toelichten?

Vindt u ook dat mensenrechten als recht op leven, familielevens en (veilig en) adequaat wonen worden geschonden in het gaswinningsgebied? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe verklaart u dan dat u keer op keer herhaalt dat u alle problemen oplost door de gaskraan zo snel mogelijk dicht te draaien? Op welke manier draagt het dichtdraaien van de kraan dan bij aan familielevens? Op welke wijze worden 10.000 mensen met gezondheidsproblemen geholpen met het dichtdraaien van de kraan?

Antwoord 10, 11 en 12

Zoals in de antwoorden hierboven aangegeven worden de problemen met betrekking tot de gaswinning in Groningen al als topprioriteit benaderd. Het kabinet heeft nooit beweerd dat het dichtdraaien van de gaskraan nu alle problemen oplost. Wel is het zo dat het dichtdraaien van de gaskraan, en daarmee het wegnemen van de oorzaak van de bevingen, de enige manier is om de seismiciteit te verminderen waardoor de veiligheid toeneemt. Versterking, schadeherstel en aandacht voor gezondheidsproblemen blijven de aandacht van het kabinet houden.

In de afgelopen periode heb ik – samen met de betrokken regionale en maatschappelijke partijen – en de Minister van BZK gewerkt aan het publiekrechtelijk verankeren van zowel de schadeafhandeling als de verster-

kingsoperatie en het op afstand plaatsen van NAM. De huidige maatregelen vormen tijdelijke oplossingen; voor het definitief op afstand plaatsen van NAM bij schadeafhandeling en de uitvoering van de versterkingsoperatie is een specifieke wettelijke basis noodzakelijk. Het wetsvoorstel Tijdelijke Wet Groningen dat onlangs is ingediend bij uw Kamer geeft invulling aan het eerste deel van de wettelijke regeling: de publiekrechtelijke afhandeling van schade. De wetgeving die nodig is voor de publiekrechtelijke invulling van de versterkingsoperatie heb ik in voorbereiding en bied ik zo spoedig mogelijk aan uw Kamer aan.

De aardbevingsgemeenten krijgen middelen om de komende twee jaar extra capaciteit in te zetten voor de sociale en emotionele ondersteuning van inwoners. De kosten (5,4 miljoen euro voor een periode van twee jaar) worden 50/50 verdeeld tussen het Nationaal Programma Groningen (NPG) en het Rijk. Bovendien verwijs ik naar de beantwoording van de vragen van lid Beckerman (SP) over de gezondheidssituatie van veel Groningers in het aardbevingsgebied.

Vraag 13

Bent u het eens met de heer Van de Vernis uit het artikel van de Groninger Bodem Beweging, dat u onvoldoende doet om de rechten van Groningers te respecteren, beschermen en verwezenlijken?² Zo nee, waar blijkt dan uit dat u die rechten wel respecteert, beschermt en verwezenlijkt?

Antwoord 13

Zoals ik in antwoord op vragen 1, 2, 3, 4 en 5 heb aangegeven geef ik de allerhoogste prioriteit aan het oplossen van de problemen met betrekking tot de gaswinning in Groningen.

Vraag 14 en 15

Hoe beschermt u de rechten van Groningers, maar ook van alle andere Nederlanders, wanneer het gaat om milieuzaken waarbij bedrijven de rechten aantasten? Welke proactieve en preventieve maatregelen past u precies toe en heeft u daarmee uw totaal aantal maatregelen uitputtend benut?

Kunt u aangeven wanneer de laatste twee jaar er mensenrechten op het spel hebben gestaan doordat bedrijven zich onvoldoende aan de regels hielden? Kunt u daarbij aangeven hoe de overheid hiertegen is opgetreden? Was dit in uw ogen adequaat optreden? Zo nee, hoe zou het anders moeten?

Antwoord 14 en 15

Voor de uitzonderlijke situatie van Groningen heb ik, zoals eerder in deze vragen aangegeven, enkele uitzonderlijke stappen gezet. Ik kan alleen in algemene zin ingaan op de vragen omtrent andere milieuzaken waarbij mensenrechten op het spel zouden staan. De rechtstaat in Nederland borgt de bescherming van mensenrechten. Via het stelsel van inspecties en toezichthouders wordt bescherming van de mensenrechten gehandhaafd. Daarnaast verwacht het kabinet van de Nederlandse bedrijven dat zij de OESO richtlijnen en de UNGPs onderschrijven, zoals ook in de verschillende Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) brieven van de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en Staatssecretaris van EZK te lezen is. MVO houdt in dat bedrijven rekening houden met de effecten van hun bedrijfsvoering op mens, milieu en maatschappij in aanvulling op waartoe zij wettelijk verplicht zijn. Het kabinet stimuleert bedrijven met MVO aan de slag te gaan met beleid dat stuurt op goede besluitvorming bij bedrijven; welk issue een bedrijf aanpakt en met welke maatregelen is uiteindelijk een keuze van het bedrijf zelf.

Vraag 16

Hoe vindt u dat u om zou moeten gaan met de aanbevelingen van het Mensenrechtencomité van de VN? Gaat u dat ook zo doen?

² <https://www.groninger-bodem-beweging.nl/nieuws/mensenrechtencomite-verenigde-naties-tikt-nederland-opnieuw-hard-op-de-vingers-over-groningen/>

Antwoord 16

Zoals aangegeven kom ik voor een belangrijk deel tegemoet aan de aanbevelingen van de VN. Samen met de Minister van BZK zet ik mij in voor de situatie in Groningen. We blijven daarbij zoeken naar mogelijkheden om de gaswinning uit het Groningenveld nog sneller volledig te beëindigen. Daarnaast gaan we door met het op afstand plaatsen van de NAM bij schade en versterkingen. In het meest recente vaststellingsbesluit heb ik aangegeven dat gaswinning tot maatschappelijke ontwrichting leidt. Mede daarom moet de gaswinning zo snel mogelijk stoppen. Daarnaast zetten we alles op alles om schadeafhandeling en versterkingsoperatie te versnellen.